

NOHUT RAPORU – 2018

“Türkiye’de nohut arz-talep dengesinin önümüzde ki 5 yıllık süreçte arz yönüne kayacağı öngörülmüştür. Üretim miktarı azalmasına rağmen ithalat miktarı artacağından arz miktarı da artış gösterecektir.”

Halkımızın beslenmesi açısından önemli kuru baklagillerden birisi nohuttur. Nohut, diğer bitkisel ürünlere nazaran daha yüksek protein, vitamin, mineral ve daha düşük oranda yağ içermektedir.

Dünyada ekim alanı ve üretim miktarı açısından tahıllardan sonra gelmekte olup, en fazla üretilen baklagil kuru fasulyedir. Kuru fasulyeyi bezelye, nohut ve mercimek izlemektedir.

Yapılan öngörüler nohut üretiminin, nohut ekim alanlarına paralel olarak azalma gösterdiği görülmektedir. Üretim maliyetlerinin artması, antraknoz hastalığından kaçınmak için geç ekim yapılması, çok sayıda nohut çeşidi geliştirilmesine karşın bunların istenilen düzeyde çoğaltılamayıp nohut üretiminde kullanılamamaları, bölgelere göre değişmekle beraber makineli hasada uygun çeşitlerin olmaması, hasat kayıplarının çok olması, yabancı otlarla mücadele edilememesi gibi etmenler üretimi azaltıcı etkide bulunmaktadır (Bolat ark., 2017).

Türkiye nohut arz-talep dengesinin önümüzdeki 5 yıllık süreçte arz yönüne kayacağı öngörülmüştür. Üretim miktarı azalmasına rağmen ithalat miktarı artacağından arz miktarı da artış gösterecektir.

Nohutta gelecek 5 yıllık süreç içerisinde, ekim alanlarında ortalama her yıl 148 da, üretim miktarında ise 12 bin ton azalma olacağı öngörülmektedir. Verimde ise her yıl %1.2 oranında artış beklenmektedir.

Nohut üretim alanımız 1961 yılında 890 bin dekar olup, 1990 yılında 8,8 milyon dekara kadar çıkmış, 2016 yılında ise 3,95 milyon dekara düşmüştür. TÜİK 2018 yılı verilerine göre: Nohut ekim alanlarında 2017-2007 % Değişim -21,51 oranında, üretim ise -7 oranında azalmıştır.

Çizelge-1 Nohut Üretimimiz

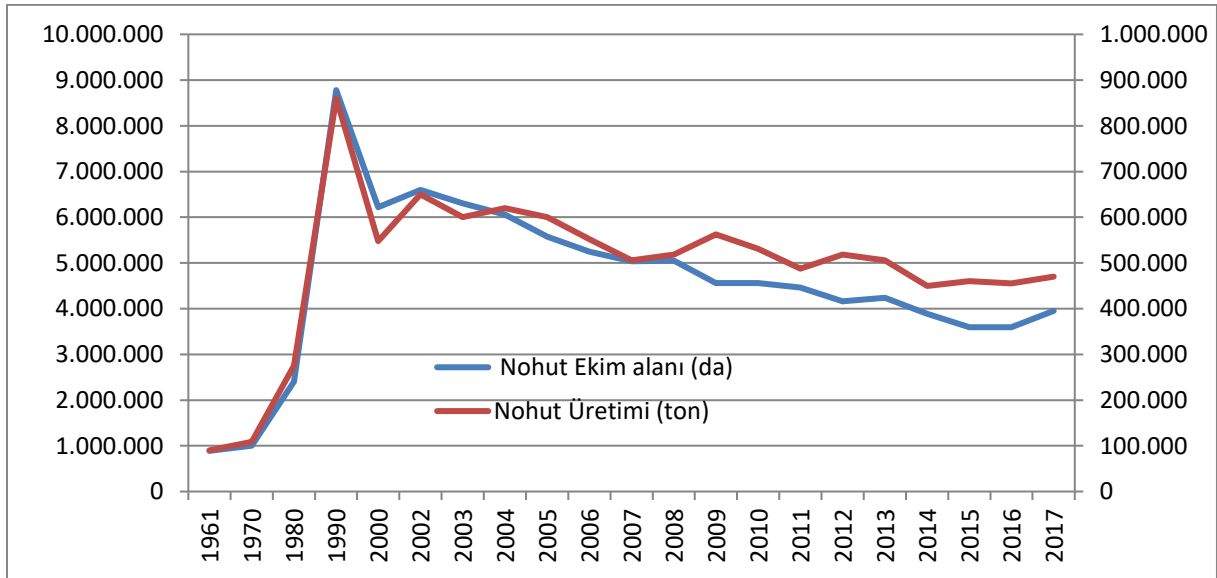
YILLAR	Ekim Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)
1961*	890.000	90.000	101
1970*	1.000.000	109.000	109
1980*	2.400.000	275.000	115
1990*	8.779.760	860.000	98
2000*	6.222.140	548.000	88
2002	6.600.000	650.000	98
2003	6.300.000	600.000	95
2004	6.060.000	620.000	102
2005	5.578.000	600.000	108
2006	5.243.672	551.746	105
2007	5.036.745	505.366	100

2008	5.051.654	518.026	103
2009	4.559.344	562.564	123
2010	4.556.900	530.634	116
2011	4.464.129	487.477	109
2012	4.162.416	518.000	124
2013	4.235.570	506.000	119
2014	3.885.175	450.000	116
2015	3.593.042	460.000	128
2016	3.595.289	455.000	127
2017	3.953.099	470.000	119
#2018	4.500.000	540.000	120

* FAOstat, # ZMO Tahminidir

Kaynak: TÜİK, FAOStatistic

Bilindiği üzere 1994 yılından bu güne kadar Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) bakliyat alım desteğini kesmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı nohut alımı ile ilgili olarak yapılan açıklamada; "Piyasa düzenleyici kurumumuz olan Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü'nün 2 Temmuz 2018 tarihinden itibaren nohut alımına başlayacağı. 2018 yılı için nohut alım fiyatı ise ton başına 3.250 TL olarak belirlenmiştir. Alım fiyatına ilaveten ton başına prim, mazot, gübre ve sertifikalı tohum desteği olarak verilen toplam 792 TL ile birlikte nohut üreticinin eline ton başına 4.040 TL geçecektir." demişti. Bilindiği gibi çiftçinin ekmek için aldığı nohut tohumunun kg ı 9 - 9,50 TL, tüketicinin marketten aldığı nohut 10-11 TL, çiftçinin sattığı nohut ise 3,25 TL dir. Bu durumda üretici nasıl kâr edecek? 2017 yılında ülkemizde kişi başına yıllık nohut tüketimi 7 kg olmuştur.

Grafik- Nohut üretimimiz ve ekim alanları

Türkiye 2012 yılından itibaren net bir şekilde nohut ithalatçısı bir ülke olmuştur. 2003 – 2017 yılları arasında 328 bin ton nohut ithalatına 412 milyon dolar ödeme yapıldı. 2018 yılının Ocak-Mayıs döneminde 117 milyon \$'lık nohut ithalatı yapıldı.

2017 yılında 26 farklı ülkeden nohut ithalatı gerçekleştirilmiştir. Çizelge-2'de nohut dış ticaretimize ilişkin veriler yer almaktadır.

Çizelge-2 Nohut Dış Ticareti

Yıl	İhracat		İthalat		Dış Ticaret Açığı (Kg)
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)	
2000	50.137.353	33.132.357	7.411.866	4.278.467	+42.725.487
2005	123.592.768	83.026.425	646.074	358.997	+122.946.694
2010	56.793.653	54.780.449	7.585.538	7.286.805	+49.208.115
2015	22.472.437	20.598.923	37.306.393	45.409.641	-14.833.956
2016	22.975.479	31.269.723	30.446.250	39.866.558	-7.470.771
2017	23.286.859	35.085.442	90.241.360	130.751.000	-66.954.501
2018*	20.825.289	27.634.718	91.200.035	116.626.363	-70.374.746

*(Ocak-Mayıs)

Kaynak: TÜİK

2017 yılında nohut ithalatı için 130 milyon \$ harcanırken, dış ticaretimiz miktar bazında yaklaşık 67 bin ton açık vermiştir. En fazla nohut ihracatı Irak'a yapılmaktadır. Çizelge-3'de nohut ihracatı yaptığımız başlıca ülkeler yer almaktadır.

Çizelge-3 Nohut İhraç Ettiğimiz Ülkeler (Miktar/Kg)

Ülke adı	2015		2016		2017		2018	
	Miktar (Kg)	%	Miktar (Kg)	%	Miktar (Kg)	%	Miktar (Kg)	%
Irak	1.286.394	5,72	3.514.184	15,30	2.810.572	12,07	4.592.059	22,05
Suriye	3.498.545	15,57	2.042.714	8,89	2.301.518	9,88	1.037.482	4,98
İngiltere	1.404.049	6,25	841.870	3,66	1.626.270	6,98	475.049	2,28
Cezayir	591.956	2,63	564.875	2,46	1.613.917	6,93	2.010.750	9,66
Almanya	969.648	4,31	1.203.461	5,24	1.498.622	6,44	1.045.030	5,02
İsrail	1.044.000	4,65	513.000	2,23	1.284.288	5,52	776.740	3,73
S.Arabistan	1.268.007	5,64	417.720	1,82	1.250.358	5,37	1.244.650	5,98
Lübnan	919.500	4,09	308.113	1,34	974.000	4,18	1.313.000	6,30
İtalya	564.010	2,51	910.520	3,96	929.000	3,99	564.500	2,71
BAE	759.310	3,38	515.347	2,24	869.137	3,73	484.846	2,33
Ürdün	1.644.850	7,32	880.210	3,83	863.452	3,71	919.315	4,41
İran	1.050.000	4,67	91.000	0,40	785.793	3,37	175.000	0,84
Diğer Ülkeler	7.472.168	33,25	11.172.465	48,63	6.479.932	28	6.186.868	29,71
Toplam	22.472.437	100,00	22.975.479	100,00	23.286.859	100	20.825.289	100,00

Kaynak: TÜİK

Nohut ithalatında Arjantin ve Meksika ilk sıralarda yer almaktadır. 2016 yılında nohut ithalatı yaptığımız başlıca ülkelerden Arjantin 70 bin ton, Meksika 122 bin ton, Rusya 320 bin ton, Kanada 107 bin ton, ABD 108 bin ton, Hindistan 7,8 milyon ton, Etiyopya 441 bin ton nohut üretimi gerçekleştirmektedir.

Çizelge-4 Nohut İthalatı Yaptığımız Ülkeler (Miktar/Kg)

Ülke adı	2015		2016		2017		2018	
	Miktar (Kg)	%	Miktar (Kg)	%	Miktar (Kg)	%	Miktar (Kg)	%
Arjantin	2.794.061	7,49	2.048.560	6,73	22.513.075	24,95	20.770.092	22,77
Meksika	20.376.145	54,62	10.882.118	35,74	18.640.526	20,66	15.632.139	17,14
Rusya	2.112.300	5,66	2.046.529	6,72	12.923.717	14,32	10.928.194	11,98
Kanada	695.570	1,86	4.156.663	13,65	9.954.005	11,03	8.975.726	9,84
ABD	3.151.699	8,45	2.009.607	6,60	8.871.583	9,83	11.522.041	12,63
Hindistan	7.248.928	19,43	7.476.238	24,56	7.563.457	8,38	14.156.971	15,52
Bulgaristan	94.000	0,25	467.480	1,54	2.731.208	3,03	746.952	0,82
Etiyopya	69.000	0,18	0	0,00	2.324.000	2,58	5.466.000	5,99
Diğer	764.690	2,05	1.359.055	4,46	4.719.789	5,23	3.001.920	3,29
Toplam	37.306.393	100,00	30.446.250	100,00	90.241.360	100,00	91.200.035	100,00

Kaynak: TÜİK

Dünya nohut üretimine bakıldığında ilk sırada Hindistan gelmektedir. Hindistan 2016 yılı dünya nohut üretiminin %65'ini gerçekleştirmiştir. Türkiye 2016 yılında dünya nohut üretiminde %3,75'lik bir paya sahip olmuştur.

Çizelge-5 Dünya Nohut Üretimi (Ton)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016
Hindistan	7.700.000	8.832.500	9.530.000	7.330.000	7.818.984
Avustralya	673.371	813.300	629.400	555.400	874.593
Myanmar	517.100	562.200	570.700	571.500	559.390
Pakistan	284.304	751.223	399.030	379.192	517.107
Türkiye	518.000	506.000	450.000	460.000	455.000
Etiyopya	409.733	409.733	458.682	520.965	444.146
Rusya	73.796	91.124	111.300	110.000	319.908
Toplam	11.534.016	13.298.172	13.409.970	11.049.229	12.107.287

Kaynak; FAOstat

ÖNERİLER

Sertifikalı nohut tohumlarının üretimi artırılmalıdır.

Uygun yetiştirme tekniklerinin bilinirliği ve kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Kurak alanlarda nohut ve mercimeğin ekim nöbetine girmesi teşvik edilmelidir.

Nadas alanlarında baklagil üretimine destek verilmelidir.

Etkin bir örgütlenme yapısı oluşturulması için çalışmalar yapılmalıdır.

Tarımsal sigorta uygulaması yaygınlaştırılmalı, baklagillerde hastalık ve zararlılar sigorta kapsamına alınmalıdır.

Mekanizasyon kullanımı desteklenmelidir.